

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN 19 MEI 1994

Interpellatie van de heer J. Tavernier tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de schaalvergroting in het secundair onderwijs

VOORZITTER : de heer R. Swinnen, eerste lid

— *De interpellatie wordt gehouden om 10.27 uur.*

Interpellatie van de heer J. Tavernier tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de schaalvergroting in het secundair onderwijs

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Tavernier tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de schaalvergroting in het secundair onderwijs.

De heer Tavernier heeft het woord.

De heer J. Tavernier : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, schaalvergroting is blijkbaar een populair begrip, ook in het onderwijs. Naast alle perikelen rond de schaalvergroting in het hoger onderwijs buiten de universiteit zijn er ook duidelijke aanzetten tot schaalvergroting in het secundair onderwijs. Deze aanzetten worden tot op heden niet ondersteund door ondubbelzinnige uitspraken, decreetale regelgeving of onderhandelingen die door de minister worden gevoerd.

Dit is enigszins verontrustend. Ik veronderstel immers dat de minister de schaalvergroting in het secundair onderwijs niet ongenegen is. Wanneer zelfs de secretaris-generaal van

het Vlaams Verbond voor Katholiek Onderwijs onomwonden pleit voor een schaalvergroting in de secundaire school, kan men er vrijwel zeker van zijn dat dit niet volledig in tegenspraak is met de ideeën van de minister dienaangaande.

Naast deze uitspraken is er het concrete voorbeeld van leper, waar men een samenwerkingsverband beoogt tussen vijf scholen met samen 4.000 leerlingen uit het vrij onderwijs. Dit experiment zou van start gaan op 1 september 1994, dus over enkele maanden.

Rond dit experiment rijzen heel wat vragen, vooral omdat het wordt aangekondigd als de voorloper van andere experimenten, onder meer in Deinze, Antwerpen en Lier. Het gaat dus niet zonder meer over een vrijblijvende oefening, maar over een nieuwe trend, die men indien mogelijk wil voortzetten.

Deze samenwerking kan worden bekeken vanuit een inhoudelijk oogpunt en op het vlak van de procedure.

Wat het inhoudelijk oogpunt betreft, moet de schaalvergroting in het secundair en deze in het hoger onderwijs op een verschillende manier worden benaderd.

Vrijwel iedereen is het ermee eens dat het onderwijsaanbod in Vlaanderen voor het hoger onderwijs moet worden bekeken op het Vlaamse niveau. Van studenten van een hoge-

school mag worden verwacht dat zij kunnen los komen van hun kerktoeren, van hun marktplein of van hun stamcafé. Er mag van hen worden verwacht dat zij op kot gaan en zich verder van hun woonplaats begeven.

Het secundair onderwijs daarentegen, is sterk streekgebonden. De geografische omschrijving is veel beperkter. Een aangepaste secundaire school moet op "fietsafstand" van de woonplaats gelegen zijn. Voor een ervaren fietser betekent dit misschien een afstand van 20 tot 30 kilometer, maar over het algemeen zal er eerder sprake zijn van 10 kilometer.

Het is daarom niet aangewezen samenwerkingsverbanden van 4.000 leerlingen voor te stellen waarbij de scholen op meer dan 10 kilometer van elkaar zijn gelegen. Een dergelijke schaalvergroting valt moeilijk te verdedigen vanuit de belangensituatie van de leerling. Bij een aantal van de voorgestelde plannen rijzen dan ook vragen.

Gezien de concrete experimenten die men wil uitvoeren, had ik graag vernomen welk engagement de minister in deze materie heeft genomen. In hoeverre is hij bij de voorbereiding ervan betrokken? Het gaat immers niet enkel om samenwerkingsverbanden, maar tevens om afspraken rond rationalisering, programmatie en over afspraken die zouden zijn gemaakt in verband met vaste benoemingen.

Tavernier

— *De heer Moors treedt als voorzitter op.*

Er is sprake van een benoemingsstop. Er wordt gepleit voor een procentuele beperking van het aantal vaste benoemingen. Het is daarom begrijpelijk dat er vragen rijzen bij het lerarenkorps en dat er een zekere onrust heerst.

Minister L. Van den Bossche : Het leven is onrust.

De heer J. Tavernier : Dat is zo, het zou anders waarschijnlijk te eentonig zijn.

Hoe dan ook, de gestelde vragen zijn niet onterecht.

Bovendien moet er een duidelijk overleg plaatsvinden tussen alle betrokkenen wanneer er wordt overgeschakeld naar een nieuwe structuur. In het secundair onderwijs, meer bepaald in het vrij onderwijs, bestaan hiertoe aangepaste kanalen, zoals de Participatieraad. Wanneer er verregaand wordt geherstructureerd, moet er niet alleen informatie worden verstrekt door de inrichtende macht aan het personeel en aan de andere onderwijsbetrokkenen, maar moet er een uitgebreid overleg plaatsvinden en moet er advies worden gegeven. Daarenboven moeten alle betrokkenen met dit initiatief instemmen.

De omstandigheden waarin een leraar moet werken en het feit dat hij zich goed voelt in zijn situatie bieden een waarborg voor de kwaliteit van het onderwijs.

Welke besprekingen werden er gevoerd op het niveau van het kabinet of van de administratie met betrekking tot de samenwerkingsverbanden ?

Welke engagementen heeft de minister genomen ?

In hoeverre komt het personeelsstatuut in het gedrang ? Werden er afwijkingen gevraagd ?

Heeft de minister nagegaan of alle participatieprocedures voor dit concrete experiment zijn gevolgd ? Wat kunnen wij verwachten in de toekomst ? De mededeling vermeldt immers duidelijk dat het de bedoeling is dit experiment uit te breiden.

Is het mogelijk om in de gegeven omstandigheden het experiment van start te laten gaan op 1 september 1994 ?

De voorzitter : De heer Deswaene heeft het woord.

De heer R. Deswaene : Mijnheer de voorzitter, ik wil mij zeer kort aansluiten bij de interpellatie van de heer Tavernier.

Bij de regeringsverklaring van de Vlaamse regering, bijna twee jaar en zes maanden geleden, was er reeds sprake van schaalvergroting in het secundair onderwijs. Het cijfer 600 werd in die periode zelfs terloops geciteerd als een mogelijke doelstelling.

Minister L. Van den Bossche : Men mag hier geen twee zaken vermengen tot een amalgaam. Er staat niet in de regeringsverklaring dat er een schaalvergroting in het secundair onderwijs zou komen. Ik wens dit even te corrigeren. Het is altijd goed uw dossier te kennen.

De heer R. Deswaene : Mijnheer de minister, ik had enkele vragen voorbereid die voor een deel een herhaling zijn van de vragen van de heer Tavernier.

Wordt er door uw kabinet momenteel gewerkt aan dit dossier ? Wat is de stand van zaken ? Heeft men in het secundair onderwijs een gelijktijdige schaalvergroting voor alle richtingen voor ogen ? Ik heb het dan over het algemeen vormend onderwijs, over het handelonderwijs, het technisch en beroepsonderwijs en eventueel ook over het BUSO.

Ik verneem via de pers dat sommige inrichtende machten volop bezig zijn

met het opstarten en uittesten van projecten ter zake. Is deze manier van werken een bewuste en afgesproken keuze ? Het lijkt mij een beetje dat wij nu — terwijl vroeger altijd werd gewerkt met decretale initiatieven — de omgekeerde richting uitgaan, namelijk dat de inrichtende macht de te volgen weg uittent en dit reeds toetst in de praktijk en dat er nadien een decretale regeling volgt. Ik spreek mij niet uit voor of tegen deze werkwijze. Misschien is ze niet zo slecht. Ik vraag mij wel af of dit de bedoeling is.

Met mijn volgende vraag verlaat ik even het terrein van het secundair onderwijs. Ze leunt nauw aan bij het probleem van de schaalvergroting en de wettelijke regeling van samenwerkingsverbanden, maar dan meer specifiek voor het basisonderwijs. Zijn er daar reeds denkpistes ? Ik stel u deze vraag omdat wij constateren dat in veel gemeenten nog het oude systeem bestaat. Er zijn drie netten, elk met een klein schooltje. De meisjes gaan naar de katholieke school, de jongens naar de gemeentelijke school en dan is er in vele gevallen nog een gemeenschapsschool die met een gemengd onderwijsaanbod probeert te overleven. Deze scholen liggen meestal vrij ver uiteen, ze hebben allemaal graadsklassen. Vaak zijn de vakantiedagen en de begin- en einduren van de lessen niet dezelfde, met alle moeilijkheden van dien voor de gezinnen met meerdere kinderen. In mijn eigen gemeente — het probleem stelt zich evenwel ook op andere plaatsen — nemen de ouders dat niet langer. Zij hebben maar één enkele wens, namelijk dat er in hun relatief kleine gemeente één enkele gemengde school komt.

Ik heb de jongste weken tal van gesprekken gevoerd met leden van oudercomités. Dat heeft mij geleerd dat het voor hen weinig uitmaakt tot welke net die school behoort.

Mijn tweede ervaring is dat de lokale inrichtende machten dit ook willen, maar dat zij geen afdoende wettelijke oplossing vinden om dit concreet

Deswaene

te realiseren. Men kan hier natuurlijk voorstellen de scholen gewoon samen te smelten, maar dan rijst de vraag welke school de deuren moet sluiten. Dit probleem groeit sterk, vooral in de kleinere gemeenten. Hoe kan men daaraan tegemoet komen? Men zoekt naar oplossingen in een of andere vorm van gemengd bestuur, naar pluralistische scholen, maar daar komt men blijkbaar nergens mee terecht. Ik herhaal, dit probleem heeft strikt genomen niets te maken met het secundair onderwijs, maar het heeft toch te maken met schaalvergroting of met bepaalde vormen van wettelijk geregelde samenwerkingsverbanden. Ik begrijp dat de minister mij hierop vandaag geen omstandig antwoord kan geven. Ik wenste dit probleem toch nog even aan te kaarten vóór de zomervakantie en dit leek mij daarvoor de enige gelegenheid te zijn. Ik kan genoegen nemen met een schriftelijk antwoord.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, het leek mij, bij het horen van de interpellatie van de heer Tavernier, dat deze veeleer moest worden gehouden op een andere plaats en gericht tot een andere persoon, namelijk de heer Boone van het Vlaams Verbond voor het Katholiek Onderwijs, om hem niet bij naam te noemen.

Ik zal proberen u sommige elementen te geven, maar ik kan moeilijk spreken namens de heer Boone.

Vervolgens wil ik u zeggen dat ik momenteel, hoewel ik in zekere mate het vertrouwen heb van het veld, nog niet betrokken word bij de interne voorbereiding van het vrij gesubsidieerd onderwijs. Men heeft mij niet gevraagd deel te nemen aan de voorbereidende vergaderingen en aan het denken. Uiteraard ontmoeten we elkaar in de beslotenheid van mijn kantoor. Maar de afspraak is

dat wat daar wordt gezegd alleen dient om mij te informeren en dat dit niet mag worden gebruikt. Sommige zaken, die nadien publiek bekend worden door persconferenties of door lekken, zijn mij wel degelijk bekend. Op de vraag of ik op de hoogte was van het experiment vooraleer het nieuws werd, moet ik bevestigend antwoorden. Ik meen dat ik op die manier duidelijk het kader geschetst heb waarbinnen dit zich afspeelt.

Er is bovendien nog de vrijheid van het veld. Grondwetsartikel 24 begint nog altijd met de woorden : "Het onderwijs is vrij." Dus het veld mag vrij denken over bepaalde problemen. Het is duidelijk dat sommige problemen vanuit het beleid worden geformuleerd in de regeringsverklaring en herhaald worden in de Vlaamse Raad en erbuiten, voornamelijk dat er in de globale begroting onderwijs een overaanbesteding is voor het secundair onderwijs en dat daarvoor oplossingen moeten worden gevonden. Dat blijkt trouwens ook uit het cijfermateriaal van de OESO en van het departement Onderwijs zelf. Ik weet zeker dat sommige inrichtende machten ook wensen na te denken over schaalvergroting. Het is vrij logisch dat zij dit denken wensen om te zetten in experimenten. Ik geef toe dat wij deze manier van werken een beetje verwaarloosd hebben. Ik vind dit niet slecht. Beweging, leven op het veld, vooruitdenken op het veld — wat in zekere mate meedenken is met ons — is beter dan een systeem waarbij altijd vanuit het centrum dingen op gang worden gebracht en opgelegd. De overheid moet signalerend denken. Men moet de problemen tijdig durven omschrijven en af en toe zelfs provocerend vooruit denken. Dan komen de eerste reacties op het veld los. Om terug te komen op de interpellatie moet ik u zeggen dat het mij niet stoort dat dit experiment gedaan wordt. Dat een bepaald net daarbij de spits afgebeten heeft, zal wel te maken hebben met de figuur die verantwoordelijk is voor het secundair

onderwijs en die daarmee zijn eigen intelligentie en karakter voor een deel waarmaakt.

De heer J. Tavernier : Misschien meer het tweede dan het eerste.

Minister L. Van den Bossche : Ik denk toch wel aan beide. Ik ken de betrokkene namelijk vrij goed. Ik maak geen onderscheid tussen lichaam en ziel. Ik behoor niet tot die stroming.

De budgettaire werkelijkheid speelt natuurlijk een rol en er gebeurt intussen heel wat. Ik heb in het parlement al gezegd dat ik de inspecteur-generaal van het secundair onderwijs de opdracht heb gegeven om samen met een groep deskundigen na te denken over de problematiek van het studietoelagen in het secundair onderwijs, zowel in het algemeen vormend als in het andere onderwijs.

Er is overigens al vaker nagedacht over het studietoelagen en over de vrijheid van schoolkeuze, dat een tweede element is dat hierbij een rol speelt.

In de staten-generaal van het technisch beroepsonderwijs die vorig jaar plaatsvond, hebben inrichtende machten en de sociale partners een definitie gegeven van het domein, te hanteren in verband met de vrijheid van schoolkeuze.

Op het ogenblik wordt het begrip "domein" ingevuld.

Aan het studietoelagen en aan de vrije schoolkeuze in het secundair onderwijs wordt dus door het beleid op twee verschillende pisten gewerkt. Dit heeft uiteraard op zich niets te maken met de feiten die aan de basis liggen van de interpellatie van de heer Tavernier maar bevindt zich uiteraard wel in dezelfde sfeer.

Ik heb nooit het woord "schaalvergroting" willen gebruiken en zal het ook nooit gebruiken voor het secundair onderwijs omdat ik van oordeel ben dat men elk onderwijsniveau moet beoordelen op zijn eigenheid.

Van den Bossche

Ik geloof niet dat men in het secundair onderwijs, in tegenstelling tot het hoger onderwijs, een eenheidsoplossing of een eenduidige weg kan vinden die onderwijskundig in onze cultuur aanvaardbaar zou zijn.

Ik haal nu alleen maar het aspect van de vrijheid van schoolkeuze aan, maar hierover zullen wij in de toekomst op politiek vlak ook moeten discussiëren.

Wat betekent vrijheid van schoolkeuze precies? Indertijd hebben we het probleem vrij gemakkelijk opgelost met afstanden.

Ik neem nu geen standpunt in, maar wens door het stellen van de volgende vraag alleen een debat uit te lokken dat echter vandaag niet hoeft te worden gehouden. Wat gebeurt er bijvoorbeeld met een middenschool met heel weinig leerlingen en die voldoet aan de voorwaarden van de definitie van vrijheid van schoolkeuze? Is er in dat geval nog wel vrijheid van schoolkeuze? Zoals de heer Deswaene zegt, verschilt het aanvoelen van de schoolkeuze in de werkelijkheid van de wijze waarop de politiek de schoolkeuze ziet.

Wij moeten deze echt politieke discussie durven aan te gaan. Ze moet alleszins aan de agenda staan, maar heeft uiteraard niet echt verband met de feiten die in de pers zijn verschenen.

Het is juist dat als ooit over samenwerkingsverbanden of afspraken over studieaanbod in het secundair onderwijs wordt gediscussieerd er uiteraard ook zal moeten worden gehandeld over een rationelere aanwending van de middelen, de problematiek van de vaste benoeming, en dergelijke.

Het personeelsstatuut staat overigens ter discussie. Wij zijn nu aan evaluatie toe. Wij hebben de inrichtende machten en de vakbonden gevraagd hun opmerkingen bekend te maken. Sommige inrichtende mach-

ten hebben intussen een "tweede zitting" gevraagd en wensen ons een nieuwe tekst te bezorgen die de problemen inzake het statuut ingrijpender zal stellen. Dit document zal u trouwens ter informatie worden overhandigd.

Dit was een antwoord in het algemeen.

Wat leper zelf betreft, heeft niet de koepelorganisatie, maar hebben de inrichtende machten van leper zelf een initiatief genomen en mij gevraagd of zij een experiment mochten doen.

Mijn principieel standpunt is tot op heden dat ik geen bezwaar heb tegen experimenten aangezien er geen eenduidige oplossingen zijn en aangezien er op andere vlakken ook wordt gewerkt aan het probleem.

Ik ben bereid experimenten toe te staan maar ze moeten passen in de decreetgeving die hiervoor ad hoc of in het algemeen moet worden aangepast.

Het beleid wordt er dus duidelijk bij betrokken. Daarom heeft mijn administratie gesprekken gevoerd met de inrichtende machten in leper. U begrijpt ook wel dat het gek zou zijn om een experiment toe te staan zonder voorafgaand overleg.

Op zeker ogenblik dachten we in grote lijnen tot een akkoord te zijn gekomen. Dit bleek fout te zijn want in leper vergat men vooral het gedeelte met betrekking tot de overheid.

Er is daarop een nieuw gesprek georganiseerd waarop ik zelf aanwezig was. Opnieuw meende ik een akkoord te kunnen sluiten. Achteraf bleek echter dat niet alle inrichtende machten of directies van de betrokken scholen — ik laat het in het midden — bereid waren het experiment te houden zoals was afgesproken.

In leper gebeurt er dus niets. Ik heb dit bevestigd aan leper en leper heeft dit op zijn beurt bevestigd. Er

is dus alleen een poging ondernomen die uiteindelijk faliekant is afgelopen.

Dit is het enige experiment waarover men mij heeft ingelicht. Ik weet wel dat er ook op andere plaatsen aan wordt gedacht maar er is mij nog geen concreet dossier voorgelegd.

Het laatste gedeelte van mijn antwoord betreft de toekomst. Ik weet ook niet wat de toekomst zal brengen. Ze zal in elk geval twee documenten brengen over de studiekeuze: enerzijds dit van de inspecteur-generaal en anderzijds dit van de Vlaamse Onderwijsraad die, gemengd samengesteld, de staten-generaal opvolgt. Deze documenten zullen in de toekomst in discussie worden gebracht.

Ik sluit niet uit dat er ook zal worden gediscussieerd over de keuzevrijheid.

We "finaliseren" op het ogenblik een eenheidsdecreet waarin het hele basisonderwijs vereenvoudigd wordt geregeld. Indien wij in het najaar 1994 hetzelfde zouden proberen te doen voor het secundair onderwijs, dan zal deze discussie natuurlijk ook op politiek vlak moeten worden gevoerd.

Of we nog geconfronteerd zullen worden met andere experimenten, weet ik uiteraard niet. Ik kan geen algemene reglementering vastleggen over experimenten zonder te weten wie er wanneer en op welke manier gebruik van zal maken. Ik ben echter wel bereid experimenten toe te staan en er met u van gedachten over te wisselen.

De vraag van de heer Deswaene heb ik daarnet beantwoord. Ook op de vraag of het gelijktijdig zal zijn voor alle richtingen is al geantwoord. Er wordt op twee niveaus aan gewerkt en we moeten de resultaten daarvan afwachten.

Beide zijn trouwens met elkaar verbonden. Sommige richtingen in het ASO bestaan in een gelijkaardige

Van den Bossche

vorm in het TSO. De vraag rijst of deze richtingen in beide onderwijsvormen moeten worden aangeboden.

Ik heb uw vraag aangaande het experiment te leper beantwoord en reeds gesproken over het feit dat sommige inrichtende machten op de feiten vooruitlopen.

Wat het basisonderwijs betreft, heb ik er steeds voor gepleit dat de school in elk geval onder de kerktoeren diende te blijven.

Wat u hebt gezegd over wat er op het veld leeft, is gedeeltelijk juist. Ik heb zoëven aangehaald dat er studies zijn die dit ten dele bewijzen.

Men kan er natuurlijk niet onderuit dat een stuk van de werkelijkheid wordt bepaald door de gemeentewet, die aan een gemeente verplicht basisonderwijs in te richten zodra 16 ouders hierom verzoeken. Sommige gemeenten zijn niet geslaagd in hun poging om het onderwijsaanbod te vereenvoudigen omdat een aantal ouders zich baseerden op dit artikel uit de gemeentewet.

Wat het basisonderwijs betreft, hebt u de ARGO verkeerd voorgesteld. Het is natuurlijk zo dat de ARGO in het basisonderwijs minder frequent aanwezig is dan andere netten, maar dat betekent niet dat de ARGO meer graadklassen heeft. De schoolgrootte van de ARGO-scholen is vrij goed vergelijkbaar met de schoolgrootte van het vrij gesubsidieerd onderwijs, dat uiteraard ook frequenter aanwezig is op het veld. De enige afwijking is dat de ARGO meer vertegenwoordigd is in de categorie tussen 200 en 300 leerlingen en dat het vrij gesubsidieerd onderwijs meer vertegenwoordigd is in de scholen met meer dan 300 leerlingen.

Voor het overige is de opbouw gelijkwaardig. De ARGO heeft zeer weinig kleine basisscholen in tegenstelling tot het vrij gesubsidieerd onderwijs. Er zijn dus veel minder

graadklassen in de ARGO. Ik wilde dit even rechtzetten. In absolute cijfers is het aantal leerlingen in de basisscholen van de ARGO zeer klein. Deze gegevens mogen echter niet worden geëxtrapoleerd op de schoolgrootte. De ARGO is in sommige gemeenten immers niet aanwezig.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de minister, het bestaan van graadklassen is niet noodzakelijk negatief. Sommigen beweren dat graadklassen de mogelijkheid bieden om sterker te differentiëren.

Minister Van den Bossche : Ik heb ook nooit beweerd dat graadklassen slecht zouden zijn. Wanneer ik deze opvatting verdedig, verdenkt men mij er echter van dat ik een besparingsmaatregel wil nemen. Mijn geloofwaardigheid wordt op dat ogenblik relatief klein, hoewel deze opvatting pedagogisch gezien correct is.

De voorzitter : Mijnheer de minister, sta mij toe even verder in te gaan op het fenomeen van de graadklassen.

Ik ben schepen van Onderwijs in een gemeente met 28.000 inwoners en 17 localiteiten, met lager onderwijs in elke localiteit.

In sommige localiteiten worden wij geconfronteerd met graadklassen. Het overschakelen van gewone klassen op graadklassen stuit vaak op tegenstand. Toch zijn wij er via overleg in geslaagd zijn deze overgang te doen aanvaarden en heeft geen enkele leerling de school verlaten. Indien dit systeem goed wordt georganiseerd, blijkt men na enige tijd toch tevreden te zijn.

Wij hebben op sommige plaatsen echter te maken met een algemene daling van het aantal leerlingen en lopen dus het gevaar het minimum aantal leerlingen niet meer te bereiken.

Ik wil er eveneens op wijzen dat sommige scholen verschillende vestigingspunten hebben, waardoor het fenomeen van de graadklassen

wordt versterkt. Sommige van deze scholen kunnen 5 vestigingspunten hebben, waarvan zelfs 3 in hetzelfde dorp. Dit is het gevolg van een historische ontwikkeling en van de vertegenwoordiging in de verschillende localiteiten van gemeentelijk en vrij onderwijs.

In alle kerkdorpen van onze gemeenten is er slechts één inrichtende macht, ofwel is er een vrije school, ofwel een gemeenteschool. Deze herstructurering is via overleg tot stand gekomen.

Ik ben ervan overtuigd dat men te velde meer kan doen wanneer er overleg wordt gepleegd, hoewel de structuur vaak een belemmering is.

Mevrouw J. Leduc : In verband met de graadklassen moeten volgens mij initiatieven genomen worden om de onterechte negatieve stempel die men op de graadklassen heeft gedrukt, weg te nemen bij de ouders.

Mijn ervaring is dat kinderen die onderwijs hebben gevolgd in graadklassen meer zelfwerkzaamheid, meer weerbaarheid hebben dan andere leerlingen. Uiteraard moet de lerarenopleiding ter zake worden aangepast zodat ze dergelijke groepen leerlingen beter aankunnen. Ik vind die graadklassen meer positief dan negatief, maar we moeten ook de ouders daarvan kunnen overtuigen. Hiervoor moeten initiatieven worden genomen.

Minister L. Van den Bossche : Mijn medewerker hier aanwezig die in een graadklas gezeten heeft, is briljant en zeer weerbaar.

De voorzitter : De heer Tavernier heeft het woord

De heer J. Tavernier : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Aanvankelijk maakte ik mij wel enigszins ongerust. Ik kreeg inderdaad het gevoel dat ik de verkeerde persoon aan het interpellieren was. Naargelang uw antwoord vorderde,

Tavernier

werd ik toch gerustgesteld. Ik stel vast dat u toch betrokken was bij het experiment, wellicht niet als initiatiefnemer, maar wel als begeleider.

Minister L. Van den Bossche : Ik ben opgetreden als luisterend oor, en in leper ook als een mogelijke agens.

De heer J. Tavernier : Een agens is een actief element.

Minister L. Van den Bossche : Daarom zei ik ook "mogelijke agens".

De heer J. Tavernier : Ik stel vast dat er een aantal vergaderingen geweest zijn op het niveau van de administratie en uzelf. Ik heb afschriften van een brief en een nota die door u zijn ondertekend. Daarin staat het volgende : "Indien een aanvaardbaar schema wordt voorgelegd rond het afbouwen van overlappingsen en het studie-aanbod van de twee ASO-scholen zal de heer minister het experiment "samenwerkingsverband leper" goedkeuren met ingang van 1 september 1994. Het opschorten van de verplichtingen inzake de vacantverklaring van betrekkingen met het oog op vaste benoemingen heeft uitwerking met ingang van 1 februari 1994". Einde citaat.

Minister L. Van den Bossche : U citeert de juiste nota, maar er zijn er nog andere. Leper was niet bereid het dubbel aanbod ASO dat ze nu hebben — een jongens- en een meisjesschool — af te bouwen. Ik was dan van oordeel dat het experiment in die voorwaarden niet meer valabel was. Ik heb hen ook gezegd dat ik geen bezwaar had tegen het experiment als aan die voorwaarde werd voldaan.

De heer J. Tavernier : Het is duidelijk dat men aan een aantal voorwaarden niet voldeed. Ik stel met genoegen vast dat u duidelijk hebt gemaakt dat dergelijke experimenten niet kunnen zonder een decretaal kader. Het kan ook niet ad hoc zonder een decretaale basis.

Minister L. Van den Bossche : Dat is onmogelijk. Het parlement moet dit ad hoc mogelijk maken.

De heer J. Tavernier : Ik beschouw dit als een zeer belangrijk element, ook voor de burgers. Het is belangrijk dat zij weten dat dit niet eenzijdig kan worden opgelegd door inrichtende machten en dat er niet zomaar kan worden afgeweken van allerlei statutaire bepalingen.

Minister L. Van den Bossche : Gezien de initiatieven die men in leper wilde nemen, was het noodzakelijk om zich tot de decreetgever te wenden.

Wanneer een aantal inrichtende machten akkoord gaan om samen te fusioneren terwijl de bestaande regelgeving intact blijft, kunnen zij dit plan uitvoeren zonder de bevoegde minister hierbij te betrekken.

Ik verwijs naar het voorbeeld van Lier dat tijdens een persconferentie door de heer Boone werd gegeven. Indien men de bestaande regelgeving in dit geval zou toepassen en een volledige samenwerking en eenmaligheid van aanbod in het veld Lier bereiken, zou dit een terugloop van de tewerkstelling met 5 percent tot gevolg hebben. Inrichtende machten — wellicht in overleg met vakorganisaties — zullen ongetwijfeld weigeren een schaalvergroting toe te passen indien dit een inlevering van het aantal leerkrachten tot gevolg heeft. Zij zijn bereid te saneren op voorwaarde dat deze operatie hen een bonus oplevert. In een dergelijke situatie is het noodzakelijk dat de decreetgeving wordt aangepast.

De voorzitter : Indien er een fusie wordt tot stand gebracht zonder dat men zich tot de decreetgever wendt, loopt men toch een groot risico.

Er worden op het veld pogingen ondernomen om samenwerkingsverbanden uit te werken en om te rationaliseren. Men beschuldigt de inrichtende machten er al te vaak van dat zij niet dynamisch genoeg en te

bevoogdend zijn. Het is goed te vermelden dat de bereidheid tot rationaliseren wel degelijk aanwezig is.

Initiatieven die tot gevolg hebben dat er personeel moet afvloeien — in sommige gevallen zelfs 10 percent -, zijn gedoemd te mislukken.

Het is noodzakelijk dat er precies wordt omschreven welke problemen zich kunnen voordoen bij deze vrijwillige experimenten en dat via decreten de mogelijkheid wordt gegeven om deze problemen op te lossen.

Minister L. Van den Bossche : Er doet zich een hele reeks problemen voor, onder meer het personeelsprobleem. Het aanbodprobleem mag echter evenmin uit het oog worden verloren. In sommige gevallen biedt eenzelfde net twee maal een identiek programma aan binnen hetzelfde grondgebied, maar gaat het om scholen met een duidelijk verschillend profiel. De ene school kan zich bijvoorbeeld profileren als een school met minder zorgenbreedte, maar meer Prestatiegerichtheid, terwijl een andere school een grotere zorgenbreedte aan de dag legt. Men kan niet zonder meer oordelen dat een programma overbodig is omdat het in een andere school wordt aangeboden. Pedagogisch gezien is deze bewering onjuist.

Toen ik werd geïnformeerd over de mogelijke initiatieven, heb ik altijd verklaard dat ik bereid was mijn politieke medewerking te verlenen aan experimenten. Ik heb dit bewezen door zowel de administratie als mijzelf aan te bieden als mogelijk agens in leper. De personeelsproblemen werden grondig besproken, inclusief de reffectatieproblematiek. De situatie voor leper was immers reeds bijzonder omdat Poperinge te maken heeft met een enorme ontvolking in het onderwijs, ook in het vrije net. Bovendien constateren wij de jongste jaren een enorme stijging van het leerlingenaantal in leper. Wij moesten rekening houden met deze factoren. Er werd een *modus vivendi* be-

Van den Bossche

reikt tussen de eisen van de scholen en deze van het departement.

De voorzitter : Mevrouw Leysen heeft het woord.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de minister, graag had ik nog enkele ideeën naar voren gebracht met betrekking tot de schaalvergroting.

De heer Wielemans heeft ooit gezegd dat de schaal van de jongere de enige en juiste schaal is voor een schaalvergroting onderwijs.

Het is jammer dat het debat rond een schaalvergroting dreigt te worden herleid tot een centenkwesie. We moeten duidelijk bepalen dat het dat niet is en ook niet kan zijn. Een aantal elementen daarvan zullen wel moeten worden overwogen.

Mijnheer de minister, u zegt zelf dat de schaalvergroting een complexe aangelegenheid is en een gedifferentieerde benadering verdient, afhankelijk van het onderwijsniveau, van de onderwijsvormen en van het aanbod. Aan deze elementen kan men niet voorbijgaan bij het voorbereiden van een schaalvergroting. Ik vraag mij toch af of een duidelijk beleid niet beter moet worden onderbouwd door wetenschappelijke studies ter zake. Schaalvergroting is geen tovermiddel.

Een aantal pedagogische doelstellingen moeten centraal staan bij het concipiëren van een schaalvergrotingsbeleid in het secundair onderwijs. Een aantal organisatorische doelstellingen zijn daarvan afgeleid. Een optimaal pedagogisch beleid moet een streefdoel zijn van elke school. De vrijgekomen beleidstijd door de schaalvergroting moet met andere woorden prioritair kunnen worden aangewend voor pedagogische doelstellingen.

Dan is er nog een derde aspect, namelijk de economische doelstellingen die niet kunnen worden teruggebracht tot de budgettaire overwegingen of besparingen. Daarbij moet

aandacht worden besteed aan het economisch principe — of het Testaankoop-principe — namelijk de prijs/kwaliteits-verhouding.

Ik ga daar nu niet verder op in, daar zal nog wel een andere gelegenheid voor zijn.

In de pedagogische doeleinden kan de studie-oriëntering uiterst belangrijk zijn. Het kan bijdragen tot het efficiënter maken van de studieloopbaan van de leerlingen, tot het bevorderen van een open en geleidelijke oriëntering, tot het verruimen van het studie-aanbod, tot het tegengaan van studievertraging of van het zittenblijven.

Nog andere belangrijke pedagogische aspecten zijn de leerlingbegeleiding en het totaal pedagogisch klimaat, een opvoedingsgemeenschap, die bestaat binnen een bestaande schoolorganisatie, het positief pedagogisch klimaat. Dat kan op een bepaald ogenblik een andere taakinvulling voor het team van leerkrachten inhouden.

Wie zal ons zeggen wat de optimale schoolgrootte is ? Daar kan geen getal worden op geplakt. Wij moeten ervoor zorgen dat een aantal positieve elementen die eigen zijn aan de kleinschaligheid niet verloren gaan. Tegelijkertijd moeten wij waken over de organisatorische en economische doelen.

Dat wenste ik nog even in het bijzonder onder uw aandacht te brengen, zonder daarop echt diep in te gaan, want dat is stof voor een algemeen en breed debat.

De modellen voor de schaalvergroting situeren zich op diverse niveaus.

Wij kunnen het duidelijk vaststellen op het niveau van de school, op het niveau van de inrichtende macht en zelfs met betrekking tot het aanbod van de diverse studierichtingen.

We krijgen uiteraard nog de kans om hierover te discussiëren zodra er decretale initiatieven worden geno-

men, maar ik wenste in dit debat toch al enkele klemtonen te leggen.

De voorzitter : De heer Deswaene heeft het woord.

De heer R. Deswaene : Mijnheer de voorzitter, wij zijn nu wel verder dan wat oorspronkelijk de bedoeling was van de interpellatie van de heer Tavernier en van mijzelf.

Ik wens alleen nog even bondig het woord te nemen in verband met mijn aanbreng met betrekking tot samenwerkingsmogelijkheden.

Wat het basisonderwijs betreft, ga ik uiteraard akkoord met de minister dat het probleem zich niet op die manier voordoet in de ARGO-scholen maar wel in de vele kleine deelgemeenten tussen de kleine of vrij kleine vrije katholieke scholen en de al even kleine of vrij kleine gemeentescholen. Men wil wel tot een vorm van samenwerking komen met een soort van gemengd bestuur, maar dit dan zonder gezichtsverlies te lijden.

Ik herhaal dat ik tevreden ben met een uitgebreid schriftelijk antwoord. Ik wens alleen te weten welke mogelijkheden zijn voor een gemeente waar zich dergelijke problemen voordoen.

De voorzitter : De heer Tavernier heeft het woord.

De heer J. Tavernier : Mijnheer de voorzitter, ik heb alleen maar het woord gevraagd om me bij uw woorden aan te sluiten, namelijk dat bij samenwerking en fusies een soort van fusiepremie, of hoe men het ook noemt, toch wel belangrijk zou kunnen zijn.

Wat niveau, grootte of afstand betreft, meen ik hier een consensus op te merken : onder de kerktoren of in het eigen dorp voor het basisonderwijs en op fietsafstand voor het secundair onderwijs. Het hoger onderwijs moet dan weer plaatsvinden op Vlaams niveau en moet provincieoverschrijdend zijn.

De voorzitter : Binnen een veertiental dagen krijgen we de kans om de provinciale grenzen te doorbreken.

Minister L. Van den Bossche : De ploeg Vlaanderen 2002 doet een poging om telkens meer dan 30 km af te leggen. Onlangs eindigde ze zelfs derde in de Grote Prijs van Wallonië.

De voorzitter : Dames en heren, de commissie zal in de toekomst aandacht moeten vragen voor deze problematiek. Dit is absoluut noodzakelijk als we rekening houden met de publikaties van de jongste maanden en weken waarin wordt verklaard dat het onderwijs te duur is. *(Onderbreking door mevrouw A. Leysen)*

Vakbondsleider François Barthoux richt zich in zijn artikel wel specifiek tot Wallonië maar hij heeft het toch over het onderwijs in België.

Er wordt steeds beklemtoond dat het onderwijs te duur is en dat de kwaliteit ervan wordt bedreigd.

Vooraf bij dit laatste heb ik bedenkingen. Ik heb namelijk de indruk dat ons onderwijs nog altijd van goede kwaliteit is en dat er heel wat dynamische elementen worden ingebracht.

Wij moeten ons op beide terreinen verdedigen. Men mag de ogen niet sluiten en beweren dat een rationalisering in het secundair onderwijs niet noodzakelijk is. Hoe belangrijk de pedagogische aspecten ook zijn, op zeker ogenblik zullen toch harde maatregelen moeten worden genomen. Die mogen echter niet onvoorbereid zijn want anders zullen de pedagogische gevolgen heel zwaar zijn. Ik heb dan ook liever dat er tijdig wordt ingespeeld op de initiatieven van de "basis". Die moeten we stimuleren en een kans geven.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik kan uw woorden integraal overnemen.

De bewering dat er te veel zou worden uitgegeven in het onderwijs,

moet in ieder geval worden tegengesproken.

Ik ben het met u eens dat er op dit ogenblik geen problemen zijn met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. Wij moeten echter wel trachten om met de geïnvesteerde middelen een maximale kwaliteit te bereiken. Dit impliceert dat wij in sommige gevallen, zoals in het secundair onderwijs, de moed moeten opbrengen om het probleem tijdig te erkennen en tijdig naar oplossingen te zoeken, hoe complex de werkelijkheid ook is.

— *Het incident wordt gesloten om 11.23 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kaft en het embleem van de Vlaamse Raad in goudkleur, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen ;
- de tweede, met witte kaft en met onderaan rechts de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

AZRV : Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften

BAAZ : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken

BEAG : Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

CULT : Commissie voor Cultuur

EELW : Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid

FIBE : Commissie voor Financiën en Begroting

HROL : Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting

LENA : Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

MEDI : Commissie voor de Media

ONVW : Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

OPWV : Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

SAMW : Commissie voor Samenwerking

WEGE : Commissie voor Welzijn en Gezondheid